

Dualismus nový / ABCD abcd / (Písek, 120806-3.)

V minulosti a dosud zastávaný dualismus počítal s jakousi symetrií obou principů či prvků; nový typ dualismus symetrii radikálně opouští, ale zároveň řeší vztah mezi obojím zcela novým způsobem. Rozhodně nejde o dualismus dvou „substancí“, jak to známe třeba u Descartesa (u něho dvou konečných substancí); a rozhodně nelze nechávat řešení přechodu z jedné složky do druhé nebo nazpět až na nějaké pozdější stadium. Základy pro „nový“ dualismus pokládali postupně a s nejrůznějšími odchylkami i skutečně velcí filosofové (a ti se opírali často o méně známé myslitele, na to nesmíme zapomínat, a to zejména s ohledem na současnost a nejbližší budoucnost – nejen dobré, ale ani naprosto vynikající nápady nemusí mít vždycky počátek v geniálních hlavách; genialita spíš spočívá v umění rozpoznat důležitost nebo i epochálnost nějaké myšlenky, i když ji vysloví „druhořadý“ myslitel). Jediné věci je ovšem zapotřebí: je třeba se naučit v té minulosti (i v současnosti) náležitě „číst“, nenechávat všechno prostě jen vedle sebe a najít v tom souvislosti a postup kupředu. Rozhodujícím myslitelem byl v tomto smyslu Leibniz, který poukázal na to, že pohled (přístup) zvnějšku může být hrubě zavádějící tam, kde rozhodující je „nitro“ a „niternost“. Dualismus „nitra“ a „vnějšku“ je vskutku perspektivní, ale nesmí být neutralizován žádným „paralelismem“ (v tom se těžce mýlil Spinoza a po něm i Hegel), tj. předpokládanou „symetrií“. Vnějšek má svou důležitost (jinak řečeno: nejsou všechny monády zvenčí zaměnitelné!), ale rozhodující je nitro, protože tam to všechno začíná! Ale „nitro“ se nesmí zaměňovat na „subjektivitu“ – subjektivita je jen jiný typ. objektivity. Nitro je nerozlučitelně spjato s (přicházející) budoucností, jde této budoucnosti (která „ještě není“) vstříc, odpovídá na její „výzvy“ svou aktivitou a proměňuje to, co „ještě není“ v to, co „právě nastává“ a hned zase odchází do minulosti, aby po sobě zanechalo jakési zbytky, relikty, jakýsi materiál, který však v sobě podržuje i mnoho důležitého a proto nesmí být chápán jako „hrubý“ materiál, z něhož se dá budovat cokoli.

(Písek, 120807-1.)